

gaar han ikke fra det, før han er nødt til det, og han prøver at klare de økonomiske Vanskeligheder paa forskellig Maade, ogsaa ved at sælge væk, saa længe det er muligt for ham, for at klare de Forpligtelser, han har paadraget sig. Derfor tror jeg, at Samfundet i Virkeligheden har mere Interesse i, at Landboerne bliver ved deres Ejendomme og kan opnaa Akkordordninger, end i, at andre erhvervsdrivende opnaar Akkordordninger.

Hvis man vil se paa Samfundets Forpligtelser — og dem skal man jo ogsaa se paa, naar man skal lovgive paa et saadant Omraade —, saa er det min Opfattelse, at Staten dog ikke har saa stor Forpligtelse til at gennemføre Lempelser i Forholdet mellem Kreditor og Debitor overfor de Landmænd, som har haft deres Ejendomme før Krigen. Jeg mener dog som Landmand at kunne sige, at de økonomiske Vilkaar, Landbruget har haft at arbejde under under Krigen, og ogsaa medens vi havde den lave Kronekurs efter Krigen, var saa gode, at ingen af os, der for en 15—20—25 Aar siden overtog Ejendomme, i vor vildeste Fantasi havde troet, at vi skulde komme ind i en saa gunstig Periode, og derfor kan jeg ikke se, at Staten har særlig stor Forpligtelse overfor de Landmænd, som har haft Ejendomme fra før Krigen og er kommet i økonomiske Vanskeligheder. Det kan være trist for dem, og det kunde være godt at gennemføre Foranstaltninger, som kunde hjælpe dem, men i en Tid, da der er saa mange Vanskeligheder for Folk, som i langt mindre Grad kan siges selv at have nogen Skyld i, at de er blevet vanskeligt stillet, tror jeg, det vil blive en umulig Opgave ogsaa at hjælpe disse Landmænd. For øvrigt synes jeg heller ikke, man har nogen særlig stor Forpligtelse overfor dem, der har faaet Ejendomme under Krigen, for de har dog ogsaa haft gode Aar at arbejde i, saa de har haft Mulighed for at forbedre deres Økonomi ganske betydeligt. Det er først og fremmest de Landmænd, som har overtaget Ejendomme, medens vi havde den lave Kronekurs, som efter min Mening Staten har Forpligtelse overfor, fordi Staten førte en Pengepolitik, der endogsaa en Tid omtrent halverede den danske Krones Værdi og medførte meget høje Priser paa Landbrugets Produkter og den dermed følgende Prisstigning paa Landbrugsejendomme, saaledes at mange har maattet overtage Ejendomme til meget høje Priser og med meget høj Prioritering, som det nu er forfærdelig vanskeligt for dem at klare. Det

forekommer mig, at man først og fremmest har Forpligtelser overfor disse Mennesker, thi de er kommet i Vanskeligheder uden egen Skyld. Man kan maaske sige, at de kunde have været mere forsigtige, at de kunde have ladet være med at overtage Ejendomme i de Aar, men det tror jeg alligevel er forkert, for man kan nu en Gang ikke forhindre de unge i at ønske at faa selvstændig Bedrift og komme til at udføre et Arbejde for sig selv, medens de er unge; hvornaar skulde de ellers gøre det? Derfor synes jeg, at det først og fremmest gælder om at hjælpe disse Mennesker, og dem tror jeg ikke, man hjælper gennem de Foranstaltninger, her er Tale om, medmindre de efterfølges af et Forslag om Moratorium.

Jeg ved meget vel, at man vil paastaa, at et Moratorium svækker Landbrugets Kredit, og at det dog er den lette Adgang til Kredit, de gode Laaneforhold, der først og fremmest har givet Landbruget den økonomiske Fremgang, det har haft i mange Aar, og det er ogsaa rigtigt nok, at Adgangen til Kredit og i det hele taget vore ordnede Kreditforenings- og Prioriteringsforhold er af meget stor Betydning for Landbruget, men paa den anden Side er der heller ingen Tvivl om, at den lette Adgang til Laan, saaledes at man har kunnet optage mange Prioriteter — 3die, 4de og 5te Prioriteter er der mange, der har —, i høj Grad har været medvirkende til at drive Ejendomspriserne op og har medført, at Landbruget nu maa bære en Prioritetsbyrde, der er mere end dobbelt saa stor, som den var før Krigen. Og naar vi nu alle maa erkende, at Landbrugets økonomiske Vilkaar ikke ser ud til at ville blive gunstigere end før Krigen, er det givet, at en Forrentningsbyrde dobbelt eller mere end dobbelt saa stor som før Krigen ikke vil blive let for Landbruget at bære i Fremtiden. Navnlig maa man her erindre, at denne stærke Forøgelse af Forrentningsbyrden ikke falder paa alle Landboere i samme Forhold. Der er Tusinder af Landboere her i Danmark, som under Krigtidens gode Konjunkturer har betalt deres Gæld og nu sidder gældfrit paa Ejendommene, og den forøgede Gældsbyrde falder altsaa kun paa en Del af Landboerne og er for dem meget mere end dobbelt saa stor som den, de maatte bære før Krigen. Derfor er jeg enig med den højtærede Justitsminister i, at det vil være en Fordel at faa gennemført Foranstaltninger som dem, der her er Tale om, og som jo dog tager Sigte paa en Nedskrivning af Landbrugets Gældsbyrde. Jeg tror, at det er det, det først og fremmest